

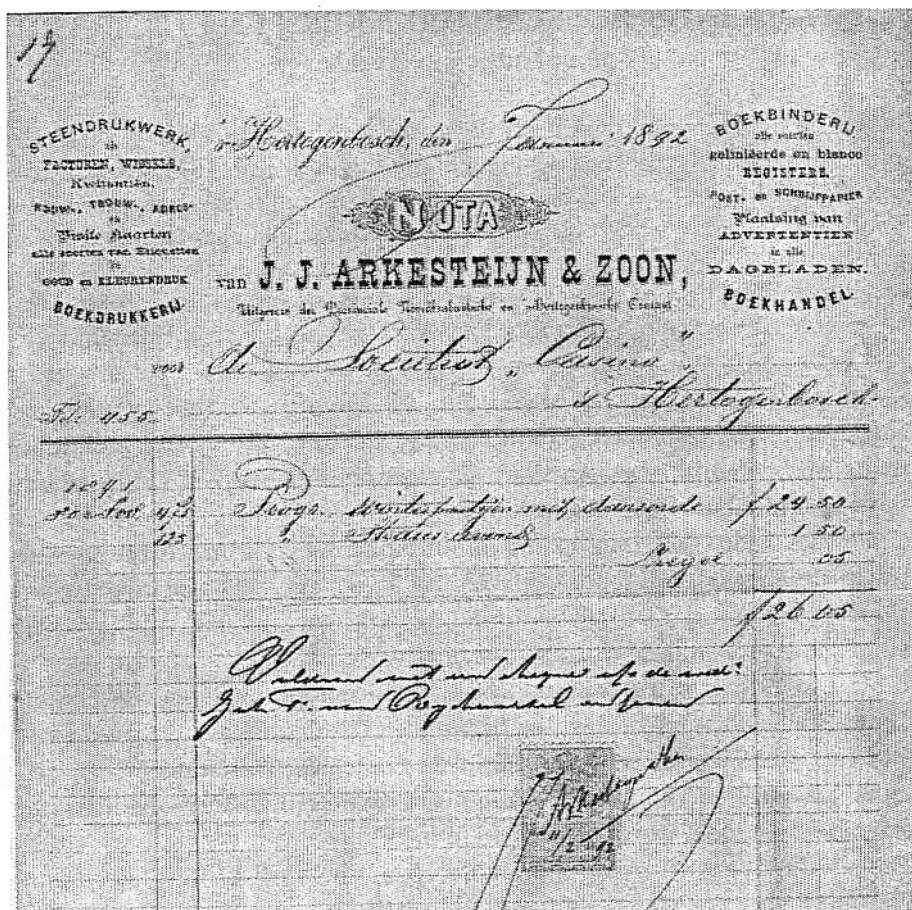
C.N. Teulings, Bossche drukkerij en uitgeverij

(Huber van Werkhoven; uit Perfinpost nr. 89, mei 2009)

Vanaf de oprichting in 1844 heeft de 's-Hertogenbossche firma C. N. Teulings een enorme expansie gekend. Coenrad Teulings begon in 1844 achter zijn huis aan de Hinthamerstraat 182 een drukkerij. De naam Teulings verdween pas uit het bedrijf toen drs. Christaan Teulings in 1993 afscheid nam als lid van de raad van bestuur van de Verenigde Nederlandse Uitgeversbedrijven (VNU). Hij was de laatste Teulings bij VNU, dat in 1964 is ontstaan door fusie van de uitgeverijen Teulings in 's-Hertogenbosch en De Spaarnestad te Haarlem.

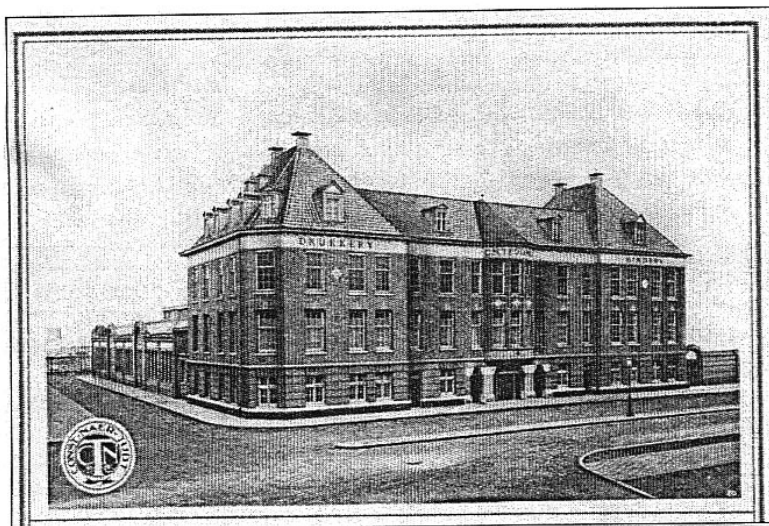
De Volkskrant, Margriet, Revue, Romance, Donald Duck: het zijn slechts enkele van de vele uitgaven waarmee C. N. Teulings als drukker, uitgever of financier bemoeienis heeft gehad. Teulings timmerde behoorlijk aan de weg, maar wilde daarmee niet opvallen. Overgenomen bedrijven gingen daarom meestal onder hun eigen naam verder.

Een eerste belangrijke stap op het uitgeverspad deed Coenraad Teulings, toen hij in 1880 voor zijn zoon Gérard de Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant opkocht, die ook wel de 'krant van Arkesteyn' werd genoemd naar de voormalige uitgever (afb.1).

Afb.1: Rekening aan de Sociëteit Casino voor het plaatsen van twee advertenties in de Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant; januari 1892, een fiscale 'Nederlandsche Plakzegel' van vijf cent.

Na het overlijden van Gérard in 1916 ging diens schoonzoon mr. Jos van Rosmalen verder met de krant. Zijn zoon, Jos van Rosmalen († 1998), was befaamd filatelist en lid van verdienste van de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging.

Afb 2: Het nieuwe pand kort na de oplevering Het vignet linksonder rondom de firmaletters CNT luidt: 'Const Naer Tijd'

In het jaar 1916 kon met veel feestelijk vertoon de grote nieuwe bedrijfsruimte aan het Emmaplein worden geopend (afb.2). Tijdens de Eerste Wereldoorlog verzorgde drukkerij C. N. Teulings veel drukwerk voor het Ministerie van Oorlog (afb.3)

Afb.3 Drie Dienstbriefkaarten gedrukt bij Militaire c.q. Stoomdrukkerij C. N. Teulings, 's-Hertogenbosch-Amsterdam.

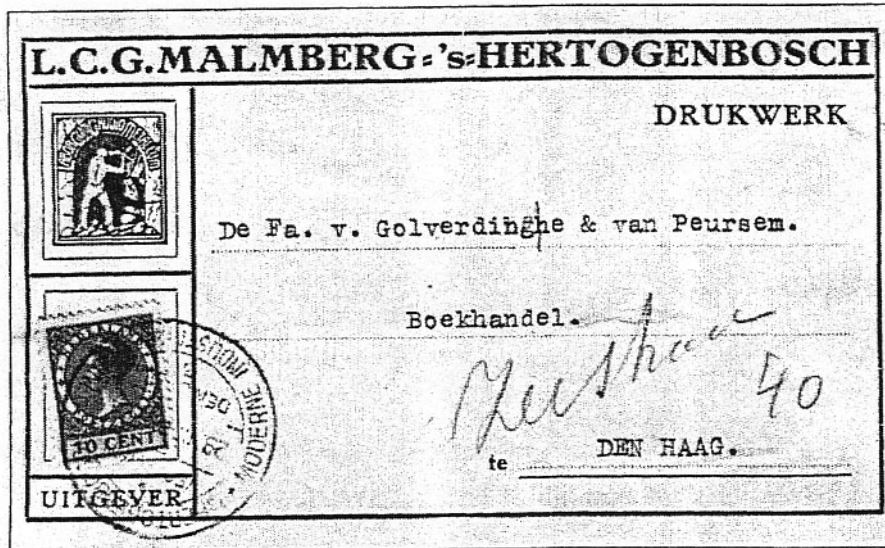
In 1917 kochten de zonen van Christiaan Teulings, de broer van Gérard, het uitgaverecht van dagblad Het Huisgezin (afb.4). Dat was de andere Bossche krant, die bekend stond als de 'pastoorskrant'.

Afb.4: Met dit Krantenbandje ward op 2 augustus 1873 een exemplaar van Het huisgezin van 's-Hertogenbosch verstuurd naar Schalkwijk. Rijkswapen-zegel van ½ cent; francotakje stempel 's-Hertogenbosch.

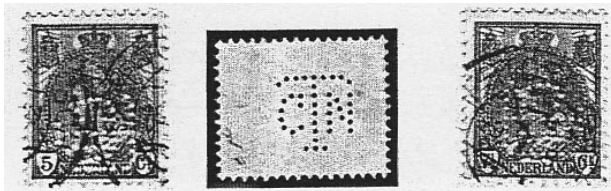
Tussen de beide wereldoorlogen waren de twee Bossche kranten elkaars concurrent, totdat het in 1941 tot een fusie kwam die door de Duitsers was afgedwongen.

De bekende uitgever van schoolboeken Malmberg (afb.5) werd bij Teulings ingelijfd in 1919, hetzelfde jaar waarin Teulings het predikaat 'Koninklijke' verkreeg.

Afb. 5: Kaart van de schoolboeken-uitgeverij L.C.G. Malmberg. Ook hier komen in het vignet de beginletters van de firmanaam LGCM terug: 'Labor Cum Gaudio Metallum'. D.w.z.: 'Ik werk vreugdevol met metaal'. De Veth-zegel van 10 cent is vernietigd met het Reclamestempel 3 d.d. 29.3.1927: 'Vestig U in Den Bosch's-Hertogenbosch Moderne Industrieterreinen'.

Rond 1920 maakte Teulings voor zijn uitgaande post gebruik van firmaperforatie van de postzegels (afb.6)

Afb.6: Firmaperforatie CNT

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg Teulings, net als alle Nederlandse drukkerijen, een zogenaamd K-nummer. Dat nummer moest op al het drukwerk worden vermeld. Door middel van het K-nummer moest de herkomst van drukwerk kunnen worden vastgesteld in geval van eventuele ontduiking van regels van de Duitse bezetter.

DIENST

Departement van Justitie

NEDERLANDS

steun het strijden
naar materiele en
geestelijk herstel.

ROEF

23 I 13

1945

M. J. H. H. H. H.

Advocaat - Procureur

Spaarlane 5-8

Tilburg

No. 464

De Secretaris van het Tribunaal
te 's-Hertogenbosch.

De Sec. v. l. v.

de Bou

K 1488

Na de oorlog pakte de familie Teulings de draad weer snel op (afb.8).

Afb. 8: Briefkaart d.d. 13.5.1946 van Teulings Uitg.-Mij. Ook hier een vignet met firma-beginletters TUM: 'Tot nut van de gehele wereld'.

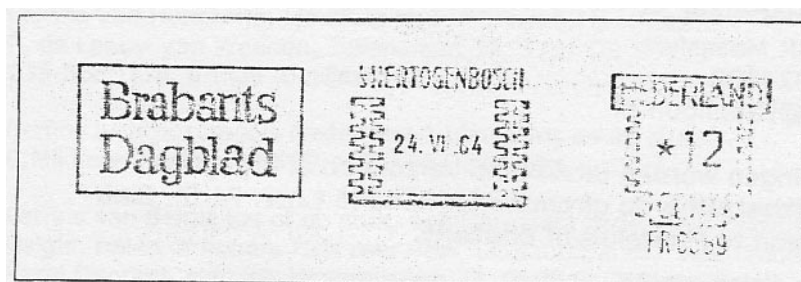
Wat tijdens de oorlog 'Nieuwe Brabantsche Courant' heette werd in 1946 omgedoopt in "Provinciale Noordbrabantsche Courant - Het Huisgezin" (afb.9).

Afb.9: Enveloppe van de Provinciale Noordbrabantsche Courant-Het Huisgezin d.d. 23.4.1957.
Het frankeermachinestempel noemt nog het Provinciaal Noordbrabantsch Dagblad.
Deze naam werd slechts korte tijd na de bevrijding gehanteerd.

Uiteindelijk werd dit in 1959 het "Brabantsch Dagblad", de naam die wij ook vandaag de dag nog kennen.

Het fraaie pand uit 1916 werd eind jaren zeventig verlaten; er zijn nu appartementen in ondergebracht. De krantenredactie verhuisde naar het nieuwbouwpand schuin aan de overkant van het Emmaplein, op de plaats waar van 1905 tot 1973 de Leonardus Kerk prijkte.

Afb.10: Frankeermachinestempel d.d. 24.6.1964 van het Brabantsch Dagblad. Deze titel werd ingevoerd op 3 januari 1959.

Artikel overgenomen uit 'Hertogpost', maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging, met toestemming van de auteur.